

Dinimizde Ahlak

İslâm Dini kadar güzel ahlaka önem veren bir başka din veya düşünce sistemi göstermek mümkün değildir. Öyleki Peygamber Efendimiz "İslâm, güzel ahlâktır" buyurmuştur. Hz. Peygamberin güzel ahlâka teşvik eden bir çok güzel sözü vardır.

"Mü'minlerin îmanca en kamil olanı, ahlâkî en güzel olanıdır" "İçinizden en çok sevdiğim ve kıyamet gününde bana en yakın olanlarınız, ahlaki en güzel olanlarınızdır" hadisleri bunlardan sadece ikisidir. Kur'an-ı Kerim'de adalet, ahde vefa, affetme, alçak gönüllülük, ana-babaya itaat, sevgi, kardeşlik, barış, güvenilirlik, doğruluk, birlik, beraberlik, iyilik, ihsan, iffet, cömertlik, merhamet, müsamaha, tatlı dilli olma, güler yüzlülük, temiz kalplilik gibi güzel ahlâki hasletlere teşvik eden ve zulüm, haksızlık, riya, haset, gıybet, çirkin sözlülük, asık suratlılık, cimrilik, bencillik, kıskançlık, kibir, kin, kötü zan, israf, bozgunculuk... gibi kötü hasletlerden nehyeden pek çok âyetin yer alması, Kur'an'da ahlaka ne kadar önem verildiğinin bir göstergesidir.

Peygamber Efendimizin güzel ahlaka teşvik eden ve kötü hasletlerden nehyeden hadisleri ise neredeyse bir kitap oluşturacak kadardır. O sadece bu sözleri söylemekle kalmamış, güzel ahlaki bizzat yasayarak insanlara örnek olmuş ve öğretmiştir.

Bu yüzden O'nun ahlaki, İslâm ahlakının en güzel tatbikatını oluşturmaktadır. İşte bu sebeple burada peygamberimiz Hz. Muhammed'in güzel ahlakından az da olsa söz etmek istiyoruz(*). Çünkü O gerçekten en güzel örnektir:

Peygamber Efendimiz güler yüzlü, nazik tabiatlı, ince ve hassas ruhlu idi. Kati yürekli, sert ve kırıcı değildi. Ağzından sert ve kaba hiçbir söz çıkmazdı. Başkalarını tenkit etmez, kimsenin ayıbını yüzüne vurmazdı. Yanlış ve hoşlanmadığı bir davranış görürse "içinizden bazı kimseler, söyle söyle yapıyorlar..." Şeklinde, bu davranışları yapanların kim olduklarını belli etmeden ve hiç kimseyi kırmadan yanlış ve hataları düzeltirdi. Kimsenin sözünü kesmez, konuşması bitinceye kadar dinlerdi. Tartışmayı sevmez, sözügereğinden çok uzatmazdı. Kendini ilgilendirmeyen şeylerle meşgul olmaz, kimsenin gizli hallerini araştırmazdı. Allah'a hürmetsizlik olmadıkça, sahsına yapılan kötülükleri, ne kadar büyük olursa olsun, bağışlar, eline imkan geçince öç almayı düşünmezdi.

Son derece iffet ve haya sahibiydi. Bütün insanları eşit tutar, zengin fakir, efendi-köle, büyük-küçük ayrımı yapmazdı. Her bakımdan kendisine güvenilirirdi. Verdiği sözü mutlaka zamanında yerine getirirdi. Dürüstlükten ayrıldığı, saka bile olsa yalan söylediği hiç görülmemiştir. Bu yüzden O'na henüz peygamberlik verilmeden önce "Muhammed'ül-Emin" denilmişti. Nitekim Peygamberliğini haber verdiği zaman, iman etmeyenler bile O'na "yalancı, yalan söylüyor" diyememiştir. En yakın akrabalarını safa tepesinde toplayıp onları İslâm'a davet için, "Size su dağın arkasında düşman atılarının bulunduğu söylesem, bana inanırmısınız?" dediği zaman: "Hepimiz inanırız. Çünkü sen yalan söylemezsin" diye cevap vermişlerdi. Kendisi böyle olduğu gibi, herkesin dürüst olmasını isterdi. "Doğruluktan ayrılmayınız, çünkü doğruluk, iyilik ve hayra götürür. İyilik ve hayır da, kişiyi Cennete ulaştırır. Kişi doğru söyleyip doğruluğu aradıkça, Allah katında sıddıklar zümresine yazılır. Yalan sözden ve yalancılıktan sakınınız; Çünkü yalan insani kötülüğe sevkeder. Kötülük de kişiyi Cehennem'e götürür. İnsan yalan söylemeğe ve yalan aramağa devam ede ede, Allah katında nihayet yalancılardan yazılır" buyurmuştur.

Rasûlullah (s.a.v.) insanların en cömerdi ve en kerimiydi. Eline gecen her şeyi muhtaçlara dağıtır, kimseyi eli boş çevirmezdi. (*)

Peygamberimizin ahlakini özetleyen bu kısım. Kısmî tasarruflarla İrfan YÜCEL'in "Peygamberimizin Hayati" adli eserinden iktibas edilmiştir. Son derece mütevâzı ve alçak gönüllü idi. Bir topluluğa geldiğinde, kendisi için ayağa kalkılmasını istemez, nereyi bos bulursa, oraya otururdu. Arkadaşları arasında otururken ayaklarını uzatmazdı. Arkadaşları her işini yapmayı kendileri için şeref ve cana minnet saydıkları halde, bütün işlerini kendi görür, ev işlerinde hanımlarına yardım ederdi. Methedilmesini ve aşırı hürmet gösterilmesini istemezdi. Fakir kimselerle düşüp kalkmaktan, yoksulların, dulların, kimsesizlerin işlerini görmekten zevk alırdı. Bulduğunu yer, bulduğunu giyer, hiç bir şeyi beğenmemezlik etmezdi. Yiyecek bir şey bulamayınca, aç yattığı da olurdu.

Bütün işlerini tam bir düzen ve nizam içinde yapardı. Namaz ve ibadet vakitleri, uyku ve istirahat için ayırdığı saatler, misafir ve ziyaretçilerini kabul edeceği hep belliydi. Vaktini boşa geçirmez, her ânını faydalı bir işle değerlendirirdi. "İnsanların çoğu, iki nimetin kıymetini takdirde aldanmışlardır: "Sihhat ve boş vakit", buyurmuştur.

İnsanı en yakından tanıyan, onun iç yüzünü ve bütün gizli hallerini en iyi bilen, şüphe yok ki eşidir. Rasûl-i Ekrem (s.a.v.) ilk vahiyden sonra gördüklerini anlattığı zaman eşi Hz. Hatice:

"Allah'a yemin ederim ki, Cenâb-ı Hak hiç bir vakit seni utandırmaz. Çünkü sen akrabanı gözetirsin, işini görmekten aciz kimselerin ağırlıklarını yüklenirsin, fakire verir, kimsenin kazandıramayacağını kazandırırın. Müsafiri ağırlarsın, Hak yolunda herkese yardım edersin..." diyerek O'nun peygamberliğini hemen kabul etmiş, en küçük tereddüt göstermemiştir.

Çocukluğundan itibaren Medine'de 10 yıl hizmetinde bulunan Hz. Enes: "Rasûlüllah (s.a.v)'e 10 yıl hizmet ettim. Bir kere bile canı sıkılıp, öf, niçin böyle yaptın, neden şunu yapmadın, diye beni azarlamadı" demiştir.

Peygamber Efendimizin bizzat yaşayarak, uygulayarak çizdiği bu ahlaki tablo, hiç şüphesiz İslâm ahlâki hakkında bir fikir vermektedir.

*Kendisi için istediğini başkası için de istemek, kendisi için arzulamadığını başkaları için de arzulamamak,

*Olduğu gibi görünmek ya da görüldüğü gibi olmak,

*Küçüklere sevgi büyüklere saygı,

*Affetmek, hoşgörülü davranmak, başkalarının kusurlarını araştırmamak,

*Öfkeye hakim olmak,

*Sözünde durmak, ahde vefa göstermek,

*Doğruluk ve dürüstlükten zerrece taviz vermemek,

*Güvenilir olmak,

*Kibirden gururdan sakınmak mütevazî olmak,

*Cimrilikten, tamahtan uzak durmak,cömert olmak,

*Her hususta sabırlı olmak,

*Asla adaletten ayrılmamak,

*Maddi ve manevi temizliĐe riayet etmek,

*Allah'ın kendisine verdiği sağlığına ve sıhhatine çok dikkat etmek,

*Boş vakitlerini hayırlı işlerde değerlendirmek,

Ve benzeri yüzlerce muazzam ahlâkî prensibe özenle yer veren İslâm ahlakını her yönüyle tanımak için bu konuyu geniş olarak inceleyen eserlere müracaat etmek gerekmektedir.